

כתובות דף קיב/א

רבי זירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למעבר נקט במצרא וקעבר אמר ליה ההוא צדוקי
עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו אכתי בפזיזותייכו קיימיתו אמר ליה דוכתא דמשה ואהרן לא
זכו לה אנא מי יימר דזכינא לה ר' אבא מנשק כיפי דעכו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי אסי
קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא ר' חייא בר גמא מיגנדר בעפרה שנאמר כי רצו עבדיך את
אבניה ואת עפרה יחוננו אמר רבי זירא אמר רבי ירמיה בר אבא דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי
חכמים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר צירוף אחר צירוף שנאמר ועוד בה עשירה ושבחה והיתה
לבער תני רב יוסף בזוזי ובזוזי דבזוזי אמר רב חייא בר אשי אמר רב עתידין כל אילני סרק שבארץ
ישראל שיטענו פירות שנאמר כי עץ נשא פרי תאנה וגפן נתנו חילם: הדרן שני דייני גזירות וסליקא
לה מסכת כתובות:

ברכות דף ז/א

ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי:
שלשה דברים בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא ונתן לו.
בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו שנאמר הלא בלכתך עמנו בקש שלא תשרה שכינה על
עובדי כוכבים ונתן לו, שנאמר ונפלינו אני ועמך.
בקש להודיעו דרכיו של הקדוש ברוך הוא ונתן לו שנאמר הודיעני נא את דרכיך אמר לפניו רבונו
של עולם מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו?

במדבר פרק כד

(יד) וַעֲתָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לָכֶה אֵינְעָצְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים:

במדבר פרק כב

(יט) וַעֲתָה שָׁבוּ נָא **בְּזֶה** גַּם אֲתָם הִלְלִיָּה וְאִדְעָה מֶה יִסֹּף ה' דְּבַר עַמִּי:

במדבר פרק כג

(א) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק בֶּנֶה לִי **בְּזֶה** שְׁבַעָה מִזְבְּחֹת וְהִכּוּ לִי **בְּזֶה** שְׁבַעָה פָּרִים וְשְׁבַעָה אֵילִים:
(כט) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק בֶּנֶה לִי **בְּזֶה** שְׁבַעָה מִזְבְּחֹת וְהִכּוּ לִי **בְּזֶה** שְׁבַעָה פָּרִים וְשְׁבַעָה אֵילִים:

בראשית פרק מח

(ט) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֲבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹקִים **בְּזֶה** וַיֹּאמֶר קָחֶם נָא אֵלַי וְאֲבָרְכֶם:

במדבר פרק כב

(מא) וַיְהִי בִּבְקֹר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ בָמוֹת בָּעַל וַיֵּרָא מִשָּׁם קֶצֶה הָעָם

רש"י על בראשית פרק מח פסוק ט

(ט) בזה - הראה לו שטר אירוסין **ושטר כתובה**. ובקש יוסף רחמים על הדבר ונחה עליו רוח
הקודש:

משך חכמה על במדבר פרק כב פסוק מא

וירא משם קצה העם - שבט דן מאסף לכל המחנות (במדבר י, כה), והוא פסל מיכה (ע' תרגום
לשה"ש ב, טו ר.ח.ק), ונכשל בעגל (ע' לעיל פ' בהעלתך יא, א), ובו שלט עמלק (ע"ש ד"ה ספרי), ע"ז

אמר כי מראש צורים אראנו (לקמן כג, ט), פירוש זכות אבותיו מסייעתו כו' וזה מי מנה עפר יעקב, דן נחש עלי דרך (בראשית מט, יז), ועפר לחמו (ישעיה סה, כה), וזוחל עלי עפר (דברים לב, כד וע' מיכה ז, יז) וזה רובע, שהוא דגלו (במדבר רבה ב-ז), וראה שמשון שנהרג כמוהו, ע"ז אמר תמות נפשי מות ישרים, פירוש, של שמשון, וכבר מצאנו לחז"ל בסוטה יו"ד בלעם חגר כו' שמשון בשתי רגליו, וזה עפר יעקב. והבן היטב בכ"ז.

מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן קנח

כשראה משה כל הדורות, כמו שנרמז במלת ואתחנן, שהראה לו האוצר של כל הדורות (תנחומא תשא סי' כ"ז), וראה שרחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה, ואיתא בזוהר שהקב"ה רצה להמית את ירבעם בקטנותו, והמליצו המלאכים בעדו בעבור תורתו, ואמר הקב"ה אתם רואים ראייה אחת, ואני רואה ב' ראיות שסופו לעבוד עבודה זרה. וכל זה ראה משה באותו פעם, ואמר אתה החלות להראות את עבדך, הראית לי להראות"ה שהוא בגימטריא רחבע"ם ירבע"ם, וז"ש את גדלך, שהוא רחבעם שהוא מן יהודה גור ארי"ה (בראשית מט ט), שהוא מימין וזהו גדלך, ואת ידך החזקה הוא ירבעם, שהוא מן יוסף בכור שור (דברים לג יז), שהוא מן יד החזקה מסטרא דשמאלא, אשר מי אל אשר יעשה כמעשך, גדולים מעשה ה' (תהלים קיא ב) מסיטרא דימינא רחבעם, וכגבורתך מסטרא דשמאלא ירבעם, ובזמן ירבעם כפרו ישראל בשלשה דברים, בה', ובמלכות בית דוד, ובבית המקדש כדאיתא בגמרא על פסוק (שמואל ב' כ א) אין לנו חלק בדוד. וז"ש אתה החלות להראות"ה לי ירבעם, וזהו את גדלך מה שהיה ירבעם בקטנותו שהיה תלמיד חכם, וז"ש ואת יד"ך החזקה בגימטריא קט"ן, או את גדל"ך בגימטריא מזב"ח שעבד עליה עבודה זרה, ושם הראית את ידך החזקה שתיבש ידו של ירבעם (מלכים א' יג ד), ולכן אעברה נא, אעביר את ירבעם מן העולם ולא תשגיח על המלאכים שראו ראייה אחת, כי אני רואה ב' ראיות ואוציא ממנו אותו ניצוץ הקדוש, כי יש בו ניצוץ קדושה שיתוקן לעתיד כדאיתא בזוהר. וזה שאמר יוסף אשר נתן לי אלהים בזה (בראשית מ"ח [מח ט]), וקשה מה בזה. אלא כי יעקב ראה ירבעם ואמר מי אלה (בראשית מח ח), שאינו ראוי לברכה (תנחומא ויחי סי' ו'), אז אמר יוסף אשר נתן לי אלהים בזה, ר"ל בזה עצמו שאמרת שאינו ראוי לברכה, יש בו גם כן ניצוץ קדושה, וז"ש בזה, ר"ל בזה דייקא. ולכן אעברה נא, אעביר ממנו אותו ניצוץ ואעבירו מן העולם, ואז לא יוחלק מלכות בית דוד ולא יפגמו בג' העניינים, ולכן ואראה את הארץ הטובה אשר עיני ה' אלהיך בה (דברים יא יב), דהיינו ובקשו את ה' אלהיכם, ההר הטוב שהוא מדת מלכות בית דוד, על דרך לא בחרתי בעיר ואבחר בדוד (מלכים א' ח' [טז]), ואחר כך ובקשו את דוד מלכם (הושע ג' [ה]), והלבנון הוא בית המקדש, ונהרו אל ה' ואל טובו (שם [ירמיה לא יא]), ואז אמר ה' אלי רב לך, כי לא תוכל להעביר עתה את ירבעם, אלא באותו עת שתהיה רב שיקויים ויתא ראשי עם (דברים לג כא), אז יתוקן גם כן ירבעם ויהיה משיח בן יוסף, כי ר"ת של 'מלך' בהתאסף 'ראשי' עם 'יחד' (שם שם דברים לג ה), הוא ירבע"ם, כי באותו פעם יבא ויתוקן בניצוץ שלו של קדושה, ואז יקויים שלם ישלם המבעיר (שמות [כב ה]), אותיות מבע"ר הוא ירבע"ם, לכן אל תוס"ף דבר אלי עוד בדבר הזה, ר"ל יוסף שאמר נתן לי אלהים בזה, שרמז בזה על אותו ניצוץ קדושה שיתוקן לעתיד לבא, אל תוסף דבר להוציאו אותו ממנו, אלא וצו את יהושע, אין צו אלא עבודה זרה (סנהדרין נ"ו ע"ב), שיזהירם על עבודה זרה של ירבעם:

ספר מגלה עמוקות על ואתחנן - אופן קנח

רצה להוציא ניצוץ קדושה שהיה בירבעם כדי שלא יבא ירבעם לעולם. - וסוד אשר נתן לי אלקים בזה. - להראות, בגימטריא ירבע"ם רחבעם. - 'מלך' בהתאסף 'ראשי' עם 'יחד', ר"ת ירבעם. בסוד שלם ישלם המבעיר, אותיות ירבע"ם:

במדבר רבה פרשה כ פסקה יד

(יד) ותט האתון מן הדרך הרשע הזה הולך לקלל אומה שלימה שלא חטאה לו ומכה אתונו שלא תלך בשדה וכתוב ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים וכי לא היה יכול לו לילך אחריו אלא כך מדת הקב"ה מלך ב"ו משלח ספקלטור להרוג את האדם מהלך אחריו ימים הרבה וזה שנתחייב מיתה אוכל ושותה ואספקלטור מהלך ומטרף אחריו ממקום למקום ולפני הקב"ה אינו כן הספקלטור במקומו עומד ומי שנתחייב מיתה בא אצלו ברגליו כדי שלא יצטער המלאך לילך אחר בלעם קדמו לדרך ויעמוד מלאך ה' במשעול אמר לו הכרמים נמכרים כשועלים גדר מזה וגדר מזה אין אתה יכול לשלוט בהן שבידיהם לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר ויוסף מלאך ה' עבור מה ראה לקדמו שלשה פעמים עד שלא נראה לו סימנין של אבות הראה לו עמד לו בראשונה היה ריוח מכאן ומכאן ותט האתון מן הדרך ותלך בשנייה לא יכלה לזוז אלא לצד אחד בשלישית אין דרך לנטות ימין ושמאל ומה היו הסימנין האלה שאילו בקש לקלל בניו של אברהם היה מוצא מיכן ומיכן בני ישמעאל בני קטורה בקש לקלל בני יצחק היה מוצא בהן צד אחד בני עשו ותלחץ אל הקיר בניו של יעקב לא מצא בהן פסולת ליגע בהן לכן נאמר בשלישית במקום צר זה יעקב דכתיב (בראשית לב) ויירא יעקב מאד וייצר לו אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל שלא מצא פסולת באחד מבניו ותרא האתון את מלאך ה' ותרבץ תחת בלעם ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל על בזיונו שביצתה אותו ויפתח ה' את פי האתון להודיעו שהפה והלשון ברשותו שאם בקש לקלל פיו ברשותו ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים רמזה לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי אע"פ שמדבר בלשון הקדש עובד כוכבים לשונו סרוח לו יש חרב בידי משל לרופא שבא לרפאות בלשונו נשון נחש בדרך ראה אנקה אחת התחיל מבקש מקל להורגה אמרו זו אי אתה יכול ליטול היאך באת לרפאות בלשונך נשון נחש כך אמרה האתון לבלעם אני אין אתה יכול להרגני אלא א"כ חרב בידך והיאך אתה רוצה לעקור אומה שלימה שתק ולא מצא תשובה התחילו תמהים שרי מואב שראו נס שלא היה כמוהו מעולם וי"א אמר להם אינה שלי השיבתו הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה הא למדת שלא היה זקן שהאתון גדולה הימנו ההסכן הסכנתי לעשות לך כה כיון שדברה מתה שלא יהיו אומרים זו שדברה ועושין אותה יראה ד"א ההסכן הסכנתי לעשות לך כה חס הקב"ה על כבודו של אותו רשע שלא יאמרו זו היתה שסלקה את בלעם ואם חס הקב"ה על כבוד הרשע אין צריך לומר על כבוד הצדיק וכה"א (ויקרא כ) ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה אותה והרגת את האשה ואת הבהמה שלא יאמרו זו הבהמה שנהרגה אשה פלונית על ידיה להודיעך שחס הקב"ה על כבודן של בריות ויודע צרכן וסתם פי הבהמה שאילו היתה מדברת לא היו יכולין לשעבדה ולעמוד בה שזו הטפשת שבבהמה וזה חכם שבחכמים כיון שדברה לא היה יכול לעמוד בה:

כתובות דף י/ב

גמרא מאי אלמנה אמר רב חנא בגדתאה אלמנה על שם מנה אלמנה מן האירוסין מאי איכא למימר אידי דהא קרי לה אלמנה הא נמי קרי לה אלמנה אלמנה דכתיבא באורייתא מאי איכא למימר דעתידין רבנן דמתקני לה מנה. ומי כתב קרא לעתידי? אין, דכתיב ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור ותנא רב יוסף אשור זו סליקא ומי הואי אלא דעתידיה הכא נמי דעתידיה

נזיר דף כג/ב

גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמן שמתוך שלא לשמן בא לשמן שבשכר מ"ב קרבנות שהקריב בלק הרשע זכה ויצאה ממנו רות וא"ר יוסי בר' חנינא רות בת בנו של עגלון מלך מואב היתה

ירמיה פרק לא, ג

עוד אֶבְנֶךָ וְנִבְנִיתָ בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד תַּעֲדִי תַּפִּיךָ וְיָצְאתָ בְּמַחֹל מְשֻׁחָקִים:

רד"ק על ירמיה פרק לא פסוק ג

בתולת ישראל - כי עוד תהיה כבתולה שלא נבעלה ולא יבעלך אדונים זולתי:

עוד תעדי תפיך - כלומר מרוב הטובה תצאי ותשמחי בתפים ובמחולות והתפים יהיו כעדי לך:

שבת דף פח/א

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עשי והדר לשמע אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער וגו' למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא ידיה תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתיה דמא אמר ליה עמא פיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו אכתי בפחזותייכו קיימיתו ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו אמר ליה אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן תמת ישרים תנחם הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם:

רמב"ם הלכות מלכים ומלחמותיהם - פרק יא הלכה א

המֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עֲתִיד לַעֲמֹד, וְלִהְיוֹת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לְיִשְׁרָאֵל הַמְּמֻשָּׁלָה הָרְאשׁוֹנָה, וּבִגְוִנָה מִקֹּדֶשׁ, וּמִקְבֹּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל.

וְחֻזְרוּ כָּל הַמְּשֻׁפָּטִים בְּיָמָיו, כְּשֶׁהָיוּ מִקֵּדָם: מְקַרְבֵּינוּ קְרִיבֻנוֹת, וְעוֹשִׁין שְׂמִטִּין וְיוֹבְלוֹת כָּכָל מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בְּתוֹרָה.

אף בַּפֶּרֶשֶׁת בַּלַּעַם נֶאֱמַר, וְשֵׁם נָבִיא בְּשָׁנֵי הַמְּשִׁיחִים - בְּמִשְׁיחַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא דָּוִד, שֶׁהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד צָרֵיהֶם, וּבְמִשְׁיחַ הָאַחֲרוֹן שֶׁיַּעֲמֹד מִבְּנָיו, שֶׁמוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד בְּנֵי עָשׂוּ

וְכָל מִי שֶׁאִינוֹ מֵאֲמִין בּוֹ, אוֹ מִי שֶׁאִינוֹ מְחַפֵּה לְבִיאָתוֹ - לֹא בִּשְׂאֵר נְבִיאִים בְּלֶבֶד הוּא כּוֹפֵר, אֲלָא בְּתוֹרָה וּבִמְשָׁה רַבָּנָה: שֶׁהִרִי תוֹרָה הָעֵדָה עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר

"וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתְךָ, וְרָחֲמֶךָ; וְשָׁב, וְקִבְּצֶךָ מִכָּל-הָעַמִּים... אִם-יִהְיֶה נִדְחֶךָ, בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם-מִשָּׁם, יִקְבְּצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, וּמִשָּׁם, יִקְחֶךָ. וְהִבֵּיאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ..." (דברים ל, ג-ה).

וְאֵלּוּ הַדְּבָרִים הַמְּפֹרָשִׁים בְּתוֹרָה, הֵם כּוֹלְלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ עַל יְדֵי כָּל הַנְּבִיאִים. וְשֵׁם הוּא אוֹמֵר "אֲרָאנוּ וְלֹא עָתָה" (במדבר כד, יז), זֶה דָּוִד;

"אֲשׁוּרָנוּ וְלֹא קְרוֹב" (שם), זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

"דָּרֵךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב" (שם), זֶה דָּוִד;

"וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל" (שם), זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

"וּמַחֲזֵץ פָּאֲתֵי מוֹאָב" (שם) - זֶה דָּוִיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר "וַיֵּן אֶת-מוֹאָב, וַיִּמְדֹּם בַּחֲבֹל" (שמואל-ב ח, ב).

"וְקָרָקַר כָּל-בְּנֵי-שֵׁת" (במדבר כד, יז) - זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמָר בּוֹ "וּמָשְׁלוּ מֵיָם עַד-יָם" (זכריה ט, י).

"וְהָיָה אָדָם יִרְשָׁה" (במדבר כד, יח) - לְדָוִיד, שֶׁנֶּאֱמָר "וְתָהִי אָדָם לְדָוִד, לַעֲבָדִים" (שמואל-ב ח, ויד).

"וְהָיָה יִרְשָׁה שְׁעִיר אֵיבָיו" (במדבר כד, יח) - זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמָר "וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן, לְשֹׁפֵט אֶת-הָר עֶשׂו" (עובדיה א, כא).

שמואל ב פרק כד

(יד) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גֹּד צֹר לִי מֵאֵד נִפְלָה נָא בִּיד ה' כִּי רַבִּים רַחֲמֹ \{רַחֲמִיו\} וַיָּבִיד אָדָם אֶל אֶפְלָה:
(טו) וַיִּתֵּן ה' דָּבָר בְּיִשְׂרָאֵל מִהַבְּקָר וְעַד עֵת מוֹעֵד וַיָּמָת מִן הָעָם מִדָּו וְעַד בָּאָר שֶׁבַע שְׁבָעִים אֶלֶף אִישׁ:
(טז) וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלַם לְשַׁחֲתָהּ וַיִּנָּחֵם ה' אֶל הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחִית בָּעָם רַב עֲתָה הָרַר יָדְךָ וּמִלֶּאךְ ה' הִיָּה עִם גֵּרוֹ הָאוֹרֶנָה \{הָאוֹרֶנָה\} הַיְּבֵסִי:
(יז) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל ה' בְּרָאֲתוֹ אֶת הַמֶּלֶךְ הַמְּכָה בָּעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲנִכִּי חָטָאתִי וְאֲנִכִּי הָעֵוִיתִי וְאַלֶּה הַצֹּאן מִה עָשׂוּ תִּהְיֶה נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי:

מלכים א פרק א

(א) וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַיִּכְסְהוּ בַּבָּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ:
(ב) וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו וַיִּבְקְשׁוּ לֵאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְּתוּלָה וְעַמָּה לַפָּנִי הַמֶּלֶךְ וְתִהְיֶה לוֹ סִכְנָת וְשִׁכְבָּה בַּחֲזִיק וְחָם לֵאדֹנִי הַמֶּלֶךְ:
(ג) וַיִּבְקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ אֶת אֲבִישַׁג הַשּׁוֹנֵמִית וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ:
(ד) וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד מֵאֵד וְתִהְיֶה לַמֶּלֶךְ סִכְנָת וְתִשְׁרָתְהוּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא יָדְעָה:

רש"י מלכים א פרק א פסוק א

(א) ולא יחם לו - אמרו רבותינו (ברכות סב ב): כל המבזה בגדים, אינו נהנה מהם לסוף, לפי שקרע את כנף המעיל לשאול. ומדרש אגדה: אמר רב שמואל בר נחמני: כשראה דוד את המלך עומד בירושלים וחרבו בידו, נצטנן דמו מיראתו (ראה פרקי דרבי אליעזר פרק מג):

מלכים א פרק א

(טו) וַתָּבֵא בֵּת שֶׁבַע אֶל הַמֶּלֶךְ הַחֲדָרָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מֵאֵד וְאֲבִישַׁג הַשּׁוֹנֵמִית מְשִׁרָת אֶת הַמֶּלֶךְ:
(טז) וַתִּקַּד בֵּת שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה לָךְ:
(יז) וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אֶתָּה נִשְׁבַּעְתָּ בַּה' אֱלֹהֶיךָ לֵאמֹתְךָ כִּי שְׁלֹמֹה בְנִי יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאִי:
(יח) וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִי מֶלֶךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַעְתָּ:
(יט) וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמִרְיָא וְצֹאן לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וּלְיָאֵב שֹׁר הַצֹּבָא וּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדָךְ לֹא קָרָא:
(כ) וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינִי כָל יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד לָהֶם מִי יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו:
(כא) וְהָיָה כְּשֶׁכַּב אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עִם אֲבִיתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חָטָאִים:

(כב) וְהָיָה עֹדֶנָּה מְדַבֵּרֶת עִם הַמֶּלֶךְ וְנָתַן הַנָּבִיא בָּא:
 (כג) וַיִּגִּדּוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתַן הַנָּבִיא וַיָּבֵא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַמֶּלֶךְ עַל אֶפְיוֹ אֶרְצָה:
 (כד) וַיֹּאמֶר נָתַן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶתָּה אִמְרָתְ אֲדֹנִיָּהוּ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסֵּאִי:
 (כה) כִּי יָרֵד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא וְצֹאן לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הָצָבָא וּלְאַבְיָתָר הַכֹּהֵן
 וְהַנָּשִׁים אֲכָלִים וְשִׁתִּים לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ:
 (כו) וְלִי אֲנִי עֹבֵדְךָ וּלְצֹדֵק הַכֹּהֵן וּלְבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וּלְשִׁלְמָה עֹבֵדְךָ לֹא קָרָא:
 (כז) אִם מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת עֹבֲדֶיךָ \{עֹבֵדְךָ\} מִי יֵשֵׁב עַל כִּסֵּא אֲדֹנִי
 הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו:
 (כח) וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר **קְרָאוּ לִי לְבַת שֶׁבַע** וַתָּבֵא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
 (כט) וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חִי ה' אֲשֶׁר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי מִכָּל צָרָה:
 (ל) כִּי בְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ בַּה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי שְׁלֹמֹה בְנִי יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסֵּאִי
 תַּחֲתָי כִּי בֶן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה:
 (לא) וַתִּקַּד בַּת שֶׁבַע אֶפְסִים אֶרֶץ וַתִּשְׁתַּחֲוּ לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם:

משך חכמה על במדבר פרק כב פסוק מא

וירא משם קצה העם - שבט דן מאסף לכל המחנות (במדבר י, כה), והוא פסל מיכה (ע' תרגום לשה"ש ב, טו ר.ח.ק), ונכשל בעגל (ע' לעיל פ' בהעלתך יא, א), ובו שלט עמלק (ע"ש ד"ה ספרי), ע"ז אמר כי מראש צורים אראנו (לקמן כג, ט), פירוש זכות אבותיו מסייעתו כו' וזה מי מנה עפר יעקב, דן נחש עלי דרך (בראשית מט, יז), ועפר לחמו (ישעיה סה, כה), וזוחל עלי עפר (דברים לב, כד וע' מיכה ז, יז) וזה רובע, שהוא דגלו (במדבר רבה ב-ז), וראה שמשון שנהרג כמוהו, ע"ז אמר תמות נפשי מות ישרים, פירוש, של שמשון, וכבר מצאנו לחז"ל בסוטה יו"ד בלעם חגר כו' שמשון בשתי רגליו, וזה עפר יעקב. והבן היטב בכ"ז.

סוטה דף י ע"א

ואמר רבי יוחנן בלעם חגרו ברגלו אחת היה שנאמר וילך שפי שמשון חגרו בשתי רגליו היה שנאמר שפינו עלי אורח.

במדבר פרק כג

(ג) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלֵק הֲתִיצֵב עַל עֲלֹתֶךָ וְאֶלְכָה אוֹלִי יִקְרָה ה' לִקְרָאתִי וְדַבֵּר מִה יֵרָאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ **וַיֵּלֶךְ שָׁפִי**:

בראשית פרק מט

(יז) יְהִי דָן נָחֵשׁ עָלֵי דָרֶךְ **שְׁפִיפֹן** עָלֵי אֹרֶחַ הַנֶּשֶׁךְ עֲקֹבֵי סוּס וַיִּפֹּל רָכְבוֹ אַחֲוָר:
 (יח) לִישׁוּעָתֶךָ קוִיָּתִי ה':

סנהדרין דף קה/ב

נשא מלכותו אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך קללה ולא קללות

מסכת סנהדרין דף קד/א

היתה כאלמנה אמר רב יהודה אמר רב כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור אליה

בעל הטורים על במדבר פרק יא פסוק יב

בנוי, שנאמר (תהלים צ, טז) אל עבדיך פעליך והדרך על בניהם. בכח, שנאמר (שם קיב, ב) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך. בעושר, שנאמר (שם לז, כה) נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה. בחכמה, שנאמר (שם מה, יז) תחת אבותיך יהיו בניך תשיתמו לשרים בכל הארץ וכתוב (ישעיה נט, כא) לא ימושו מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך. בשנים, דכתיב (דברים יא, כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה.

משך חכמה על במדבר פרק כב פסוק מא

וירא משם קצה העם - שבט דן מאסף לכל המחנות (במדבר י, כה), והוא פסל מיכה (ע' תרגום לשה"ש ב, טו ר.ח.ק). ונכשל בעגל (ע' לעיל פ' בהעלתך יא, א), ובו שלט עמלק (ע"ש ד"ה ספרי), ע"ז אמר כי מראש צורים אראנו (לקמן כג, ט), פירוש זכות אבותיו מסייעתו כו' וזה מי מנה עפר יעקב, דן נחש עלי דרך (בראשית מט, יז), ועפר לחמו (ישעיה סה, כה), וזוחל עלי עפר (דברים לב, כד וע' מיכה ז, יז) וזה רובע, שהוא דגלו (במדבר רבה ב-ז), וראה שמשון שנהרג כמוהו, ע"ז אמר תמות נפשי מות ישרים, פירוש, של שמשון, וכבר מצאנו לחז"ל בסוטה יו"ד בלעם חגר כו' שמשון בשתי רגליו, וזה עפר יעקב. והבן היטב בכ"ז.

משך חכמה על במדבר פרק כג פסוק י

מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל - לא רחוק הוא לומר שכוון את הרביעי של ישראל, והוא יהודה, רביעי לתולדה, ולכן אמר תמות נפשי מות ישרים, המה שבטי ישורון, ויהי אחריתי כמוהו, שבמיתתו היו עצמותיו מגולגלין בארון עד שנתפלל עליו משה (מכות יא:), אבל באחריתו גדל מכולם, שמלכות נתקיימה בזרעו עד עולם. והבן.

תרגום יונתן על בראשית פרק מח פסוק ט

(ט) ואמר יוסף לאביו בניי הינון דיהב לי מימרא דיי כדין כתבא דעליה נסיבית ית אסנת ברת דינה ברתך לאינתו ואמר קרבינון כדון לותי ואיבריכינון:

רש"י על בראשית פרק מח פסוק ט

(ט) בזה - הראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה. ובקש יוסף רחמים על הדבר ונחה עליו רוח הקודש: ויאמר קחם נא אלי ואברכם - זהו שאמר הכתוב (הושע יא) ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרעותיו. תרגלתי רוחי ביעקב בשביל אפרים עד שלקחן על זרעותיו:

סנהדרין דף קה/ב

מעודך עד היום הזה ולא עוד אלא שאני עושה [לך] מעשה אישות בלילה כתיב הכא ההסכן הסכנתי וכתיב התם ויהי לו סוכנת

רבנו בחיי על במדבר פרק כב פסוק ב

הקדמה לפרשת בלק:

ברוב עם הדרת מלך ובאפס לאום מחתת רזון (משלי יד, כח):

שלמה המלך ע"ה ביאר בכתוב הזה כי ריבוי העם הוא הדרת מלך וכבודו, לפי שיש בין אנשיו גבורים וחכמים שוין לו או למעלה ממנו, אבל מעלתו והתנשאותו על שאר השרים והסגנים הוא ריבוי חיילותיו ורוחב מלכותו וממשלתו וזאת היא הסיבה שהוא מעולה ומהודר מכולם, וכאשר יחסר לו העם ויפרדו מעליו זהו מחתת האדון, ומלת רזון מלשון רוזנים. ולפי מה שאמר הדרת מלך היה לו לומר מחתת מלך, אבל בא לומר כי העדר העם מחיתה לו עד שהוסר ממנו שם המלכות וחזר כאחד הרוזנים המושלים בעם, ועל כן יקראנו הכתוב בשם רזון לא בשם מלך, לפי שאין מלך בלא עם, ואם כן לימד הכתוב הזה כי בטחון המלך תלוי בבשר ודם כיון שהדרתו ומעלתו בריבוי העם ומחתתו בחסרונם:

ועל הטעם הזה לא היה רצון ה' יתברך שיהיה בינינו מלך לפי שבטחון העם במלך והמלך בטחוננו בעמו, ואנחנו מקבלי התורה נצטוינו בה שנראה את ה' יתברך, כענין שכתוב (דברים ו, יג) את ה' אלהיך תירא, גם נצטוינו שלא נירא מן הכנענים כענין שכתוב (שם ז, יח) לא תירא מהם, וכתוב (שם לא, ו) אל תיראו ואל תערצו מפניהם. וכיון שהתורה אסרה לנו הבטחון בבשר ודם וצותה אותנו להיות כל אחד ממנו בטחוננו בה' יתברך לבדו, ובקיימנו זה לא נצטרך לאדם ויהיה כל אחד מישראל בטוח יותר מן המלך, אבל לפי שהיה גלוי וידוע לפניו יתעלה שעתידין ישראל לשאול להם מלך כשאר האומות אשר להם מלכים ושלטונים, על כן קבע להם בתורה מצות עשה לדעתם למנות להם מלך אחר שיחטאו בשאלם אותו, והוא שכתוב (שם יז, יד טו) ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי, שום תשים עליך מלך, וראוי היה שיחשב זה להם לחטא כיון שהקב"ה הפליא ענינם בימי צאתם מארץ מצרים מכל העמים ורימם חלקם מכל אומה ולשון להיותו מולך עליהם ושכינתו בקרבם, ולכך הוקשה בעיני הקב"ה כששאלו להם מלך, וסופו הוכיח על תחילתו שאבד שאל בסופו:

רמב"ן על במדבר פרק כג פסוק כג

(א) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים כי בפעמים הראשונים היה מנחש ורוצה לקלל אותם בנחש, והיה השם בא אליו בדרך מקרה, לא בכונתו לנבואה ולא ממעלתו שהגיע אליה ועתה כאשר נאמר לו כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל להרע או להטיב להם, הניח הנחשים ולא הלך כפעם בפעם לקראתם, אבל שם אל המדבר פניו אשר ישראל שם, שיראה אותם ויכין להם נפשו שיחול עליו הדבור מאת השם כאשר עשה עמו פעמים, וכן היה לו על כן אמר ותהי עליו רוח אלהים, כי עתה היתה עליו יד ה' כאשר היא לנביאים, כמו שאמר (לעיל יא כט) ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם, ואומר (ישעיה סא א) רוח ה' אלהים עלי, ועל כן קרא עצמו עתה (פסוק ד) "שומע אמרי אל", כי נביא הוא ורש"י כתב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו כי היה הרב מתרגם בו ושוי למדברא דעבדו ביה בני ישראל עגלא אנפוהי, ואין בנוסחאות מדוקדקות מתרגומו של אונקלוס כן, אבל הוא כתוב בקצתן שהוגה בהן מן התרגום הירושלמי, והעיקר מה שפירשנו:

ואמר (שם) אשר מחזה שדי יחזה, כי ראה עתה באיספקלריא המאירה, כנביאים הראשונים שאמר בהם (שמות ו ג) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, או במדרגה למטה מהם, כי מחזה שדי איננו שדי, והנה הם יראו באל שדי והוא יחזה במחזה של שדי והנה היו שתי מדרגות למטה מהם, וע"כ קרא עצמו "גלוי עינים" שהיא מדרגת בני הנביאים, כמו שנאמר (מ"ב ו כ) ה' פקח את עיני וגו' וכבר נאמר כן בבלעם עצמו בראיית המלאך (לעיל כב לא), ויגל ה' את עיני בלעם ולא תחשוב בזה זולת מה שפירשנו מפני מאמר רבותינו שאמרו בספרי (ברכה לט), ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, ואיזה זה בלעם אלא הפרש יש בין נבואת משה לנבואת בלעם, משה לא היה יודע מה מדבר עמו, ובלעם היה יודע מה מדבר עמו שנאמר נאום שומע אמרי אל, משה לא היה יודע מתי מדבר עמו שנאמר (לעיל ז פט) מדבר אלי, ובלעם

היה יודע מתי מדבר עמו שנאמר ויודע דעת עליון, משה היה מדבר עמו מעומד שנאמר (דברים ה כח) ואתה פה עמוד עמדי, ובלעם היה מדבר עמו שהוא נופל שנאמר נופל וגלוי עינים משל לטבחן של מלך יודע כמה הוצאות יוצאות למלך על שולחנו:

בראשית רבה פרשה נב פסקה ה

(ה) ויבא אלהים וגו' בחלום הלילה א"ר יוסי אין הקב"ה נגלה על נביאי אומות העולם אלא בשעה שדרך בני אדם לפרוש זה מזה הה"ד (איוב ד) בשעיפים מחזיונות לילה ואלי דבר יגונב וגו' מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם רבי חנינא בר פפא ורבנן רבי חנינא בר פפא אמר משל למלך שהיה נתון הוא ואוהבו בטרקלין ווילון מונח ביניהם כל זמן שהיה רוצה לדבר עם אוהבו היה קופל את הוילון ומדבר עמו אבל לנביאי אומות העולם אינו מקפל אותו אלא מדבר עמהם מאחרי הוילון ורבנן אמרי למלך שהיה לו אשה ופלגש כשהוא הולך אצל אשתו הוא הולך בפרהסיא וכשהוא הולך אצל פלגשו הולך במטמוניות כך אין הקב"ה נגלה על אומות העולם אלא בלילה (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם לילה (בראשית לא) ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה (שם כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם רבי חמא ב"ר חנינא ור' יששכר מכפר מנדי ר' חמא אמר אין הקב"ה נגלה על נביאי אומות העולם אלא בחצי דבור היך מה דאת אמר (במדבר כג) ויקר אלהים אל בלעם א"ר יששכר דכפר מנדי אין הלשון הזה ויקר אלא לשון טומאה היך מד"א (דברים כג) כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה אבל נביאי ישראל בדבור שלם בלשון חיבה בלשון קדושה בלשון שמלאכי השרת מקלסין אותו שנאמר (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש וגו' א"ר יוסי בן ביבה (משלי טז) רחוק ה' מרשעים אלו נביאי אומות העולם ותפלת צדיקים ישמע אלו נביאי ישראל ויבא אלהים אל אבימלך ויאמר לו הנך מת על האשה וגו' מכאן שאין התראה בבני נח והיא בעולת בעל אמר רבי אחא בעלה נתעטר בה והיא לא נתעטרה בבעלה רבנן אמרי מרתא דבעלה בכל מקום האיש גוזר ברם הכא כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה: